Andrzej Wajda (6 marca 1926 w Suwałkach - 9 października 2016 w Warszawie)

Ten wielki reżyser z małych Suwał(e)k

podbił w swoim życiu świata kawałek!

Filmowe obrazy,

historii przekazy...

Przyszedłem. Nakręciłem. Pokazałem.

(ebs, tylko proszę mi nie wymawiać tych Suwałek, albowiem uznałam, że jeśli duże Suwałki, to z Suwałk, ale jeśli małe, to z Suwałek, na zasadzie analogii: malinki, malinek, pralinki, pralinek, szyszynki, szyszynek... ;))

Andrzej Wajda - reżyser filmowy i teatralny, w młodości aktywny jako malarz. W latach 1989-1991 senator I kadencji. Kawaler Orderu Orła Białego.

Urodził się 6 marca 1926 w Suwałkach jako Andrzej Witold Wajda, syn zawodowego wojskowego - Jakuba, syna Kazimierza Waydy, oraz Anieli z Białowąsów, nauczycielki. Dzieciństwo spędził w miastach, w których stacjonował jego ojciec: Suwałkach i Radomiu. Ojciec, w stopniu kapitana, brał udział w kampanii wrześniowej, trafił do niewoli radzieckiej i padł ofiarą zbrodni katyńskiej.

Latem 1939 Andrzej Wajda bez powodzenia zdawał do Korpusu Kadetów we Lwowie. W czasie wojny uczęszczał w Radomiu na tajne komplety, a także rozpoczął naukę malarstwa. Według własnych wspomnień wojnę spędził w domu braci ojca w Krakowie, gdzie też przez pewien czas pobierał nauki malarstwa. Po zakończeniu wojny, w latach 1946-1950 studiował malarstwo na Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, a następnie reżyserię w Szkole Filmowej w Łodzi. Studia ukończył w 1953, a dyplom otrzymał w 1960.

Chciał zostać artystą malarzem a nie artystą filmu. jak sam twierdzi, to był przypadek:

"*Wszystko zdecydowało się pewnego letniego wieczoru na wakacjach w Sopocie w roku 1949, kiedy to podjąłem nieodwołalną decyzję: Jeśli jutro będzie deszcz, jadę do Łodzi zdawać do Szkoły Filmowej! Rano padało, wsiadłem do pociągu. Za Tczewem, co prawda, rozjaśniło się i wyszło słońce, ale reszta mojego życia potoczyła się zgodnie z wieczornym postanowieniem. Tak właśnie zostałem reżyserem filmowym, a później już, konsekwentnie, i teatralnym*".

W zawodzie filmowca debiutował u boku Aleksandra Forda przy filmie "Piątka z ulicy Barskiej". Jego pierwszym samodzielnym filmem było "Pokolenie" z 1954. Cztery lata później wyreżyserował swój pierwszy spektakl teatralny - "Kapelusz pełen deszczu" Michaela Gazzo w Teatrze Wybrzeże. W latach 1972-1983 zajmował stanowisko kierownika zespołu filmowego "X", a od 1978 do 1983 był prezesem Stowarzyszenia Filmowców Polskich. W latach 1989-1990 był dyrektorem artystycznym Teatru Powszechnego w Warszawie. Od 1989 wchodzi w skład Komitetu Kinematografii. Jest również członkiem Akademii Filmowej przyznającej Felixy.

W 1994 ufundował Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej "Manggha" w Krakowie. Od 1997 był członkiem zagranicznym *Institut de France - Académie des Beaux-Arts*. W 2002 założył w Warszawie Mistrzowską Szkołę Reżyserii Filmowej Andrzeja Wajdy. Jest uważany za czołowego przedstawiciela kina polskiego oraz jednego z twórców polskiej szkoły filmowej. Twórczość artystyczna Andrzeja Wajdy ma charakter kina autorskiego o dużej różnorodności, która czerpie z malarstwa i literatury polskiej oraz polskiej i europejskiej tradycji kulturowej.

Popularność przyniosły mu filmy inicjujące tzw. polską szkołę filmową: "Kanał" oraz "Popiół i diament", w których dokonywał rozrachunku z czasami II wojny światowej. Kilka dekat później powstał film "Korczak". Dokonał ekranizacji wielu dzieł literackich, jak "Popioły", "Brzezina", "Wesele", "Ziemia obiecana", "Panny z Wilka", "Pan Tadeusz" i "Zemsta". Współtworzył kino moralnego niepokoju, w którego ramach powstały osadzone w tematyce społecznej, demaskujące patologie systemu komunistycznego w Polsce obrazy: "Człowiek z marmuru" i jego kontynuacja "Człowiek z żelaza", nagrodzona Złotą Palmą w Cannes.

Do ostatnich dokonań artysty należą: martyrologiczny film "Katyń" oraz eksperymentalny "Tatarak". Reżyser zainicjował również powstanie istniejącego w latach 1972-1983 Zespołu Filmowego X, Mistrzowskiej Szkoły Reżyserii Filmowej utworzonej w 2001 roku oraz autorskiego studia filmowego. Jego działalność teatralna obejmowała wystawianie sztuk w teatrach gdańskich, warszawskich, krakowskich ("Z biegiem lat, z biegiem dni...") oraz za granicą.

W 2000 za całokształt twórczości został uhonorowany Oscarem. Nominację do tej nagrody otrzymał także wyreżyserowany przez niego film "Katyń". 15 lutego 2006 również za całokształt twórczości otrzymał na 56. Międzynarodowym Festiwalu Filmów w Berlinie nagrodę Złotego Niedźwiedzia.

Andrzej Wajda był czterokrotnie żonaty. Jego pierwszą żoną była artystka Gabriela Obremba (1927-1997), którą poznał na studiach w Akademii Sztuk Pięknych, para rozwiodła się w 1959 roku. 19 grudnia 1959 roku poślubił inną artystkę z ASP, Zofię Żuchowską (zm. 1989), która przyjęła wówczas jego nazwisko. Małżeństwo zakończyło się rozwodem, który został orzeczony 14 marca 1967. Trzecią żoną reżysera była aktorka Beata Tyszkiewicz, którą po raz pierwszy obsadził w filmie "Samson". Związek małżeński zawarli 13 maja 1967. Wcześniej, 29 marca 1967, urodziła się ich córka Karolina. Para rozstała się pod koniec lipca 1968, rozwód został orzeczony 29 października 1969. Czwarty związek małżeński, który trwał do śmierci reżysera, Andrzej Wajda zawarł w styczniu 1974 z Krystyną Zachwatowicz.

Zmarł 9 października 2016 roku w Warszawie. 19 października urna z prochami Andrzeja Wajdy została złożona na cmentarzu Salwatorskim w Krakowie.

https://www.youtube.com/watch?v=YoKHYUWv4qs

Twórczość Andrzeja Wajdy nawiązywała do polskiego symbolizmu i romantyzmu, była próbą rozrachunku z mitami polskiej świadomości narodowej.

Jego dwa ostatnie filmy to "Walęsa. Człowiek z nadziei" wg scenariusza Janusza Głowackiego, oraz inspirowane biografią Władysława Strzemińskiego "Powidoki".

https://www.youtube.com/watch?v=UEis8iQXw_M

Dziś zna Andrzeja Wajdę cały świat, dorobek reżysera jest zaiste gigantyczny, samych filmów nakręcił 40, reżyserował na różnych scenach świata, w Krakowie studiował, w Teatrze Starym reżyserował, utworzył muzeum Manggha, iluż ludzi go fotografowało, ilu z nim rozmawiało, o nim pisało... Usiłowałam sobie wyobrazić, ilu ludzi go znało, ilu z nim pracowało, ilu zetknęło się z nim osobiście. I ja mam z nim "osobiste" wspomnienia, m.in. takie: w 1990 roku przyjechałam do Krakowa na Festiwal Mrożka z zuryskim teatrem, sztuką "Tango", i reżyserką tej sztuki Gudrun Orsky. Pani Orsky znała Wajdę ze współpracy z nim w zuryskim Schauspielhausie, w Krakowie spotkała się z nim i Krystyną Zachwatowicz prywatnie... a ja miałam to szczęście, że służyłam im za tłumacza... Po tym, jak z rąk Jane Fondy otrzymał Oscara, pisałam o tym na stronie Zwoje / Scrolls.

https://www.youtube.com/watch?v=rImCpUzwGx0

strona Andrzeja Wajdy

https://www.youtube.com/watch?v=jG2YP8_0jes